

Jacek Koziół

1931–2015

Profesor Jacek Koziół był wybitnym uczyonym o światowej renomie, cenionym nauczycielem akademickim i współtwórcą Wydziału Towaroznawstwa Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, z którym związany był przez całe życie zawodowe. Wiele lat pełnił zaszczytną funkcję dziekana tego Wydziału, z oddaniem kształtując jego rozwój, naukowy charakter i prestiż w kraju oraz za granicą. Wniósł też nieoceniony wkład w integrację środowiska naukowego zajmującego się towaroznawstwem, zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej. Jego działalność znacząco przyczyniła się do rozwoju tej interdyscyplinarnej dziedziny wiedzy, a także do zacieśnienia współpracy badawczej pomiędzy polskimi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Jacek Koziół urodził się 6 grudnia 1931 roku w Siemianowicach Śląskich. Przed II wojną światową mieszkał wraz z rodziną w Mikoszowicach Śląskich, a od 1940 roku w Tarnowie, gdzie dość nieregularnie uczęszczał do szkoły podstawowej i gimnazjum. W 1945 roku rodzina przyszłego Profesora przeniosła się do Poznania. W 1949 roku Jacek Koziół ukończył Gimnazjum i Liceum ad Sanctam Mariam Magdalena w Poznaniu w klasie o profilu matematyczno-przyrodniczym, otrzymując świadectwo maturalne. W tym samym roku rozpoczął swoją wieloletnią przygodę z towaroznawstwem, podejmując studia pierwszego stopnia na Wydziale Handlu Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu. W roku 1950 w Uczelni powstał nowy kierunek studiów o charakterze przyrodniczo-techniczno-ekonomicznym o nazwie towaroznawstwo, a Jacek Koziół znalazł się wśród studentów drugiego rocznika. Po ukończeniu pierwszego stopnia studiów towaroznawczych podjął studia drugiego stopnia, jednocześnie rozpoczynając już w 1952 roku pracę na Uczelni na stanowisku zastępcy asystenta. Na podstawie wyników badań zrealizowanych w mleczarni we Wrześni przygotował wspólnie z Zofią Fiszeder i Jerzym Kwiatkowskim pracę dyplomową na temat jakości mleka, którą obronił w 1953 roku. W tym samym roku jako 22-latek aktywnie uczestniczył w ogólnopolskiej konferencji towaroznawczej. Na tej konferencji postanowiono wysłać kilku młodych absolwentów na studia aspiranckie do Związku Radzieckiego ze względu na brak możliwości doktoryzowania z zakresu towaroznawstwa w Polsce. Latem 1954 roku Jacek Koziół obronił pracę magisterską na temat fluorymetrycznego oznaczania zawartości witaminy B₂ w mleku, uzyskując tytuł zawodowy magistra towaroznawstwa.

W 1955 roku podjął wspomniane wcześniej studia aspiranckie na Wydziale Technologicznym Moskiewskiego Instytutu Gospodarki Narodowej, gdzie pod opieką wybitnego biochemika prof. Łobanowa prowadził badania dotyczące możliwości wykorzystania otrąb jako źródła witamin z grupy B. W 1959 roku za pracę *Ekstrakty iz otrubiej kak istocznik witaminow grupy B* uzyskał stopień naukowy kandydata nauk technicznych.

Po powrocie do kraju Jacek Koziół rozpoczął prowadzenie wykładu kursowego dla towaroznawców: analizę instrumentalną z podstawami elektroniki. Wyniki swoich wieloletnich badań doświadczalnych dotyczących zastosowania chemii analitycznej w analizie żywności, a zwłaszcza wykorzystania w tym zakresie metod fluorymetrycznych zawarł w cyklu artykułów naukowych, które stanowiły podstawę przewodu habilitacyjnego. Na ich podstawie oraz kolokwium habilitacyjnego w 1968 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk chemicznych z zakresu chemii analitycznej nadany przez Radę Wydziału Matematyki Fizyki i Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kolejny rok to pobyt Profesora Koziół w USA na stypendium na Wydziale Biochemii i Biofizyki Uniwersytetu Stanowego Iowa. Bezpośredni kontakt z nowoczesną aparaturą pomiarową i współpraca ze światową czołówką specjalistów zajmujących się badaniami ryboflawiny zaowocowały udziałem Profesora w licznych konferencjach w wielu krajach. Kontakty wypracowane w tym okresie pozwoliły mu w późniejszych latach wprowadzić kolejnych swoich wychowanków w obszary nauki na światowym poziomie. W 1979 roku uzyskał tytuł naukowy profesora.

Dorobek naukowy Profesora Jacka Koziół obejmuje 138 artykułów naukowych, 6 podręczników i skryptów dla studentów towaroznawstwa oraz 96 opublikowanych wystąpień konferencyjnych. Ponadto Profesor był promotorem 3 doktoratów *honoris causa* naszej Uczelni (prof. Macieja Wiewiórowskiego, prof. Claudia Calzolariego, prof. Ceesa Veegera), promotorem 4 rozpraw doktorskich, 105 prac magisterskich i 10 prac licencjackich.

Kariera naukowa Profesora Jacka Koziół była w ówczesnych czasach bardzo nietypowa. Obejmowała liczne staże zagraniczne, ożywioną współpracę z liderami światowych badań głównie w zakresie flawin, konstrukcję unikatowej aparatury pomiarowej i jej wykorzystanie w rozwijaniu instrumentalnych metod badania jakości surowców i towarów. Na podkreślenie zasługuje ponadprzeciętna aktywność organizacyjna Profesora Koziół. W 1975 roku był inicjatorem utworzenia Zakładu, a później Katedry Analizy Instrumentalnej, którą kierował nieprzerwanie do chwili przejścia na emeryturę. W kolejnych latach Profesor pełnił funkcję dyrektora Instytutu Towaroznawstwa. W 1992 roku wraz ze współpracownikami doprowadził do utworzenia Wydziału Towaroznawstwa, a społeczność nowo utworzonego Wydziału dwukrotnie powierzyła mu funkcję dziekana. W kolejnej kadencji pełnił funkcję prodziekana ds. naukowych. Niewątpliwą zasługą Profesora było zainicjowanie stałej współpracy międzynaro-

dowej Wydziału Towaroznawstwa z wieloma ośrodkami naukowymi zajmującymi się badaniami z zakresu towaroznawstwa, a zwłaszcza Uniwersytetu Rolniczego w Wageningen w Holandii. Zaowocowało to licznymi stażami naszych pracowników w renomowanych zagranicznych ośrodkach naukowych i wsparciem aparaturowym dla Wydziału. Z inicjatywy Profesora dwóch zagranicznych profesorów, Cees Veeger i Claudio Calzolari, którzy przez lata najbardziej wspierali działalność naukową Wydziału Towaroznawstwa, zostało uhonorowanych tytułami doktora *honoris causa* naszej Uczelni.

O uznaniu dla działań Profesora może świadczyć fakt, że międzynarodowa społeczność towaroznawców powierzyła mu najpierw funkcję wiceprezesa, a później prezesa Międzynarodowego Towarzystwa Towaroznawczego i Technologii (Internationale Gesellschaft für Warenkunde und Technologie, IGWT).

Niewątpliwą zasługą Profesora Jacka Koziola było otwarcie na początku lat 90. grupy pracowników Instytutu Towaroznawstwa prowadzących dotychczas głównie badania o charakterze przyrodniczo-technicznym na zagadnienia ekonomiczne związane z zarządzaniem jakością i produktem (specjalność menedżer produktu). To uekonomicznienie Instytutu, a później Wydziału Towaroznawstwa nie tylko wiązało się z wzmocnieniem składu osobowego Wydziału o kolejną grupę samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych, ale też stworzyło następnym rocznikom studentów kierunku towaroznawstwo niepowtarzalną szansę wzbogacenia wykształcenia o zagadnienia typowo ekonomiczne przy zachowaniu dotychczasowego przyrodniczo-technicznego charakteru studiów. W takiej właśnie atmosferze powstał rozpropagowany przez prof. Romualda I. Zalewskiego termin „simpleks towaroznawczy”, czyli towaroznawstwo jako dziedzina wiedzy, która jest oparta na trzech równoprawnych filarach: wiedzy przyrodniczej, wiedzy ekonomicznej i wiedzy technicznej.

Za największy sukces organizacyjny Profesora Koziola jako dziekana należy uznać doprowadzenie do uzyskania przez Wydział Towaroznawstwa pełni praw akademickich. W ten sposób kierowany przez niego Wydział stał się już w 1993 roku jedyną jednostką w Polsce realizującą studia z zakresu towaroznawstwa, w której można było uzyskiwać stopnie doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych z zakresu towaroznawstwa oraz wnioskować o nadanie tytułu naukowego profesora. Z tej możliwości skorzystało wielu obecnych profesorów lub doktorów habilitowanych z różnych ośrodków akademickich w kraju, którzy zajmowali się zagadnieniami jakości towarów i usług.

Profesor Jacek Koziół był człowiekiem renesansu. Interesował się nie tylko nauką, ale również polityką, muzyką, teatrem i sztuką. Przy okazji licznych podróży zagranicznych odwiedzał muzea i chętnie poznawał kulturę różnych narodów. Aktywnie uprawiał sport, zwłaszcza sporty zimowe. Uwielbiał czytać prace prof. Tadeusza Kotarbińskiego i często cytował różne jego myśli, szczególnie te zawarte w *Trakta-*

cie o dobrej robocie. Zawsze z pełnym przekonaniem twierdził, że my, Polacy, jako społeczeństwo jesteśmy zbyt biedni, aby w codziennej pracy zawodowej pozwolić sobie na bylejakość, zwłaszcza na złą jakość wytwarzanych wyrobów. Nie możemy sobie też pozwolić na bylejakość czy złą jakość w badaniach naukowych. Z całą mocą podkreślał, że trzeba dokładać wszelkich starań, aby pomimo skromnych środków jakość badań zarówno podstawowych, jak i specjalistycznych zawsze odpowiadała standardom światowym.

Cała działalność naukowa i dydaktyczna Profesora Jacka Koziola była przykładem praktycznego wdrożenia filozofii Dalekiego Wschodu. Otóż wiele lat temu wielki chiński filozof i myśliciel Konfucjusz mówił tak: „Powiedz mi, a zapomnę. Pokaż mi, a zapamiętam. Pozwól mi działać, a zrozumieć”. Profesor w myśl tej maksymy pozwalał działać swoim magistrantom, doktorantom i współpracownikom. Ciągłe wspomagał nasze aktywności związane z badaniami empirycznymi swoją bogatą wiedzą popartą ogromnym doświadczeniem zdobytym podczas licznych staży zagranicznych. Przekazywał swoim współpracownikom liczne nowości naukowe i techniczne przywiezione z różnych zakątków świata. I robił to zawsze z dużym zaangażowaniem.

Niewielu jest dzisiaj ludzi z tak wielką pasją poznania nieznanego i z takim zacięciem badawczym, chęcią tworzenia zespołu naukowego, serdecznej – niemal rodzinnej – atmosfery w zespole budowanym przez wiele lat. Profesor był osobą bardzo wymagającą. Wymagał wiele od innych, ale jeszcze więcej od siebie. Mimo że niezbyt chętnie chwalił swych współpracowników, był z nich bardzo dumny i nieustannie wspierał ich nie tylko w życiu zawodowym, ale również prywatnym. Budował znakomitą atmosferę do rozwoju badań naukowych i zaszczerpił w swoich współpracownikach rzecz bardzo cenną – rzetelność w badaniach empirycznych, konieczność stwierdzania faktów doświadczalnych i obowiązek podejmowania racjonalnych prób fizycznej interpretacji zaobserwowanych zjawisk, a także systematycznej nauki języków obcych. Biegłe posługiwał się trzema językami. Namawiał swoich współpracowników do ciągłego czytania prac przeglądowych, opracowań książkowych, do bieżącego śledzenia najnowszych publikacji naukowych ukazujących się w renomowanych czasopismach o zasięgu ogóln światowym. Zachęcał do pisania prac naukowych tylko po angielsku i wysyłania ich do czasopism o najszerszym zakresie oddziaływania w świecie naukowym oraz uczestniczenia w międzynarodowych konferencjach tematycznych. Zwracał uwagę, że to jedyny sposób zainteresowania świata naukowego wynikami własnych badań. Dzisiaj możemy z dumą powiedzieć, że wieloletnie starania Profesora nie poszły na marne. Znaczący, rozpoznawalny na świecie dorobek naukowy i wysoka liczba cytowań publikacji pracowników Wydziału Towaroznawstwa, a obecnie Instytutu Nauk o Jakości to w dużej mierze zasługa polityki publikacyjnej zainicjowanej przez niego przed wielu laty.

Profesor Jacek Koziół tworzył z Profesor Anną Koziolową wspianą parę w życiu prywatnym i zawodowym. Ich wspólna praca, wzajemne wsparcie i oddanie nauce

zaowocowały wieloma osiągnięciami, które na trwałe wpisały się w historię Wydziału Towaroznawstwa i przyczyniły się do rozwoju tej dziedziny w Polsce i na świecie. Dla upamiętnienia ich wyjątkowego wkładu nadano imię Profesorów sali wykładowej, została też odsłonięta tablica pamiątkowa będąca wyrazem wdzięczności i szacunku społeczności akademickiej.

Ogromnym przywilejem była dla nas możliwość pracy z Panem Profesorem, czerpania z jego wiedzy, doświadczenia i mądrości. Profesor pozostawił po sobie trwałe i inspirujące ślady, nie tylko w nauce, ale również w naszych sercach. Pamięć o nim jako o człowieku wymagającym, lecz równocześnie niezwykle serdecznym, otaczającym innych życzliwą, niemal ojcowską opieką na zawsze pozostanie w sercach jego współpracowników i wychowanków.

Profesor Jacek Kozioł zmarł 11 maja 2015 roku, został pochowany na Cmentarzu Junikowo w Poznaniu.

Ryszard Zieliński